

АКТ

лісопатологічного обстеження лісових насаджень Макарівського надлісництва філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України» на предмет призначення заходів з поліпшення санітарного стану лісів

28.10.2025

селище Макарів
Київська область

Згідно листа філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України» №22634/40.1.9-2025 24.10.2025, згідно п.п. 3, 4, 5, 6 Санітарних правил в лісах України затверджених постановою КМУ № 555 від 27.05.1995, комісією в складі: начальника відділу моніторингу стану лісових насаджень державного спеціалізованого лісозахисного підприємства «Київлісозахист» (далі ДСЛП «Київлісозахист») Валерія ЧАВЧЕНКА, провідного інженера-лісопатолога ДСЛП «Київлісозахист» Олени СУСЬКОЇ, інженера ОЗЛ філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України» Максима МІСЮНИ, лісничого Обухівського лісництва Леоніда СТЕБЛЮКА, лісничого Комарівського лісництва Олексія Суганяки, помічника лісничого Небелицького лісництва Сергія СЕРПУТЬКА, лісничого Ніжиловицького лісництва Юрія ЄФРЕМЕНКОВА, лісничого Семиполківського лісництва Василя СЕЛЮКА проведене лісопатологічне обстеження насаджень Макарівського надлісництва філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України» на предмет призначення заходів з поліпшення санітарного стану лісів на 2025 рік.

Коротка таксаційна характеристика ділянок лісу, які за санітарним станом потребують проведення вибіркової санітарної рубки (далі ВСР), наведена за матеріалами базового лісовпорядкування 2015 року.

Результати обстеження:

Номер кварталу	Номер виділу	Площа виділу, гектарів	Номер ділянки	Площа, що потребує ВСР, гектарів	Коротка таксаційна характеристика насадження відповідно до матеріалів лісовпорядкування							Категорія захисності	Причини призначення заходів	Орієнтовний запас деревини, що підлягає вирубуванню, куб. метрів на 1 гектар
					склад	вік, років	повнота	бонітет	середня висота, метрів	середній діаметр, сантиметрів	запас деревостану, куб. метрів на 1 гектар			
Обухівське лісництво														
24	16	2.2		2.2	10СЗ	61	0.70	1А	23	28	370	2	великий та малий соснові лубоді	15
40	19	4.0		4.0	10АКБ+КЛЯ+ТЧ+ ЯЗЛ	50	0.80	1Б	24	26	230	2	стовбурові гнилі, сірчано-жовтий трутовик	66
51	6	2.8		2.8	10ВЛЧ+АКБ	53	0.70	1А	22	26	250	2	променистий трутовик, вільхова златка	9
6	15	7.2		7.2	10ДЗ	106	0.60	2	26	40	280	2	несправжній дубовий трутовик, златки вузькотіла, дубовий заболонник	44
38	7	1.1		1.1	4АКБЗКЛГ2ГЗ1ДЗ	45	0.55	3	13	24	60	2	стовбурові гнилі, сірчано-жовтий трутовик	74

38	20	3.2		3.2	8АКБ2КЛГ	51	0.55	3	14	20	90	2	стовбурові гнилі, , сірчано-жовтий трутовик	54
Разом :		20.5		20.5										
Комарівське лісництво														
47	1	11.0		11.0	9С31ДЗ	63	0.70	1А	27	30	400	4	великий та малий соснові лубоїди	14
62	2	6.2		6.2	10С3+ДЗ+БП	60	0.70	1Б	28	28	440	4	великий та малий соснові лубоїди	17
33	11	9.9	(2)	8.6	10С3	62	0.60	1А	25	26	320	4	великий та малий соснові лубоїди	15
60	11	3.1		3.1	10С3	62	0.70	1А	26	28	360	4	великий та малий соснові лубоїди	30
63	8	4.2		4.2	10С3	62	0.70	1А	25	26	390	4	великий та малий соснові лубоїди	19
66	6	5.9		5.9	10С3+БП	68	0.60	1А	26	28	350	4	великий та малий соснові лубоїди	13
75	3	2.4		2.4	10С3	65	0.70	1А	26	28	400	4	великий та малий соснові лубоїди	15
79	3	5.3	(2)	5.2	10С3	56	0.65	1Б	26	26	380	4	великий та малий соснові лубоїди	16
Разом:		48.0		46.6										
Небелицьке лісництво														
1	7	15.0	(4)	2.9	10С3	75	0.80	1	24	28	420	4	великий та малий соснові лубоїди	24
6	20	1.6		1.6	8С32БП+ВЛЧ	70	0.80	1	25	28	365	4	великий та малий соснові лубоїди	25
Разом:		16.6		4.5										
Ніжоловицьке лісництво														
30	16	6.3		6.3	10С3+ДЗ	67	0.80	1	24	26	450	4	великий та малий соснові лубоїди	13
30	26	2.0		2.0	10С3	63	0.70	1А	25	28	395	4	великий та малий соснові лубоїди	23
34	13	9.3	(4)	2.3	10С3+ДЗ	81	0.55	1А	28	32	360	4	великий та малий соснові лубоїди	23
34	14	0.8		0.8	10С3	66	0.80	1	24	26	430	4	великий та малий соснові лубоїди	20
34	15	4.2		4.2	10С3	58	0.60	1А	24	26	310	4	великий та малий соснові лубоїди	19
42	15	1.0		1.0	10С3	66	0.60	1Б	29	32	430	4	великий та малий соснові лубоїди	20
43	17	1.2		1.2	9С31БП	76	0.60	1А	29	39	400	4	великий та малий соснові лубоїди	17
46	10	8.7		8.7	6Д31БП10С1С31ГЗ	90	0.80	1	27	32	370	4	несправжній дубовий трутовик, златки вузькотіла, дубовий заболонник	11
46	12	1.9		1.9	7С33ДЗ	73	0.70	1А	27	36	370	4	великий та малий соснові лубоїди	16
54	8	5.2	(2)	3.1	8С31БП1ГЗ+ДЗ+ОС	85	0.70	1А	30	40	370	4	великий та малий соснові лубоїди	8
66	9	1.0		1	6С3(76)4С3(81)	76	0.60	1А	27	32	420	4	великий та малий соснові лубоїди	23
80	7	7.9	(5)	1.4	9С3К1БП	60	0.80	1А	24	24	400	4	коренева губка	13
80	7	7.9	(7)	4.3	9С3К1БП	60	0.80	1А	24	24	400	4	коренева губка	13
Разом:		57.4		38.2										
Семиполківське лісництво														
33	3	8.4		8.4	6Д32Я32ГЗ+ЛПД+ БП	86	0.65	2	26	30	250	2	несправжній дубовий трутовик, златка вузькотіла,	38

39	1	12.5	(2)	12.2	5ДЗ4Я31ВЛЧ+ОС+КЛГ+БП	91	0.70	2	25	36	330	2	несправжній дубовий трутовик, златка вузькотіла, дубовий заболонник	12
55	18	1.4	(2)	1.1	4КЛГ4Я31ЛПД1ВЗШ+ДЗ	50	0.60	2	17	20	130	2	сірчано-жовтий трутовик, великий ясеневі лубоїди	79
63	7	3.0		3.0	4Я3ЗДЗЛПД+КЛГ	71	0.70	1А	27	30	280	2	халаровий некроз, строкатий та великий ясеневі лубоїди, лускатий трутовик	56
66	27	2.6		2.6	6ДЗЗЛПД(50)1ЛПД(86)	86	0.70	3	21	28	220	2	несправжній дубовий трутовик, златка вузькотіла, дубовий заболонник, лускатий трутовик	13
Разом:		19.5		27.3										
Всього :		162.0		137.1										

При обстеженні насаджень виявлено ослаблення дерев сосни звичайної (*Pinus sylvestris*), в нижній частині стовбура на обкорованих деревах в районі товстої кори наявні звивисті повздовжні маточні та личинкові ходи великого соснового лубоїда (*Tomicus piniperda*). Також на повалених деревах в верхній частині стовбура в районі тонкої кори виявлено поперечні дугоподібні ходи малого соснового лубоїда (*Tomicus minor*). Під проекціями крон на підстилці знайдено від 5 до 10 шт/м² свіжих, пошкоджених пагонів, що свідчить про значну чисельність популяції даних шкідників. Всихання та відмирання дерев зумовлене первинним заселенням великим та малим сосновими лубоїдами (*Tomicus piniperda*, *Tomicus minor*).

У Ніжиловицькому лісництві в кварталі 80 виділі 7 діє осередок кореневої губки (КГ) (*Heterobasidion annosum*), там спостерігається дифузний характер всихання. Характерною візуальною ознакою є наявність поодиноких або куртинних повалених дерев та дерев з помітним нахилом від вертикальної осі внаслідок ураження грибом кореневої системи та викликаючи корозійно-деструктивний тип гнилі (строкату ситову). Зовнішні ознаки ураження, де активно проходить розвиток КГ проявляються в зменшенні річного приросту, ажурності крон, укороченні хвої, хвоя набуває блідо-зелений відтінок, легко осипається, пізніше жовтіє, буріє, передчасно обпадає. В подальшому насадження заселилось стовбуровими шкідниками (великим та малим сосновими лубоїдами, синьою сосною златкою, стовбуровим сосновим смолюхом, малим рогахвостом).

У насадженнях дуба звичайного (*Quercus robur* L.), виявлено ознаки заселення або відпрацювання такими вторинними шкідниками, як златка дубова бронзова (*Chrysobothris affinis* F), зелена вузькотіла (*Agrilus viridis* L), вузькотіла (*Agrilus angustulus*) та дубовий заболонник (*Scolytus intricatus* Ratz) про це свідчать личинкові та маточні ходи, які помітні на поверхні деревини та під корою, завдовжки від 1 до 3 сантиметрів. Також на деревах є велика кількість льотних отворів даних шкідників. Крім того, зустрічалось ураження стовбурів несправжнім дубовим трутовиком (*Fomitiporia robusta*), що підтверджується наявністю плодових тіл дереворуйнівного гриба.

Ясен звичайний (*Fraxinus excelsior* L.), який представлений в даних насадженнях має суттєві ослаблення, що пов'язані з розвитком специфічних уражень хворобами та пошкодженнями вторинними шкідниками. Однією з таких візуальних ознак розвитку патологій є всихання гілок, що охоплює крону дерева від слабкого ступеня на початковій стадії до повного її відмирання. Причиною цього є ураження халаровим некрозом

(*Hymenoscyphus pseudoalbidus*), при якому відбувається закупорка судин. Збудник хвороби динамічно уражає різні частини дерев ясена (бруньки, листя, черешки, деревину, коріння) і спричиняє в'янення, некрози, рак. З цієї ж причини трапляється вивалення дерев через поширення гнилизни в коренях та окоренках. Крім того вивалення дерев ясена відбувається у зв'язку з ураженням їх плоским трутовиком (*Ganoderma applanatum*), що утворює багаторічні плодові тіла. При цьому спори гриба проникають крізь місця поранення коренів та окоренків, звідки міцелій поширюється в серцевину, а потім вгору по стовбуру і при достатньому розвитку переходить до заболоні. Розвиток патологічних процесів спричиняє світло-жовту ядрову гниль коренів та нижньої частини стовбурів. Типовим переносником спор гриба є малий ясеневий лубоїд (*Hylesinus fraxini*) – досить небезпечний шкідник для цієї деревної породи. Він спричиняє пошкодження у середній та верхній частині крони і утворює поперечний маточний хід у вигляді фігурної дужки. Нерідко більшість суттєво ослаблених дерев ясена заселяється стовбуровим шкідником – великим ясеневим лубоїдом (*Hylesinus stenatus*) в нижній частині стовбурів під товстою корою. Маточний хід прогризається поперек стовбура, він має два або три відгалуження, а личинкові ходи густі, довгі і звивисті.

Дерева вільхи чорної (*Alnus glutinosa*), що уражені в окоренковій частині стовбурів променистим трутовиком (*Xanthoporia radiata*). При цьому вже виникла і розвивається біла змішана гниль деструктивного типу, яка потім переходить у волокнисту. Деревина цілком втрачає свої технічні якості і її руйнування під дією гриба проходить дуже інтенсивно, що різко знижує спроможність таких дерев перебувати у вертикальному положенні та здатність до вегетативного відновлення значно знижується.

У насадженнях клена гостролистого (*Acer platanoides* L.) уражені сірчано-жовтим трутовиком (*Oxyporus populinus* (Fr.) Donr), який є причиною виникнення бурої центральної гнилі стовбура. При цьому уражені дерева часто мають дупла у нижній частині стовбура.

Ділянки, де головною породою є акація біла (*Robinia pseudoacacia*), в переважній більшості є перестиглими та всихають внаслідок ураження дерев бурою ядрово-заболонною гниллю, що спричиняє суховершинність, сухобочини, а на кінцевому етапі - всихання всього дерева.

У насадженнях липи дрібнолистої (*Tilia cordata*) наявні сухостої та суховершинні дерева, що уражені лускатим трутовиком (*Polyporus septosporus*) який викликає білу гниль ядра в нижній частині стовбура.

У дерев берези повислої (*Betula pendula* Roth.), яка є в складі насаджень спостерігається всихання окремих гілок і суховерхість, що часто поширюється на всю крону та призводить до всихання дерева, викликане ураженням бактеріальною водянюкою. Крім того виявлені такі поширені для берези патології, як ураження стовбурів березовою губкою (*Fomitopsis betulina*) викликають деструктивну ядрово-заболонну гниль та спражнім трутовиком (*Fomes fomentarius*), що спричиняє розвиток білої мармурової ядрово-заболонної гнилі.

Крім вищезгаданого, причинами погіршення санітарного стану обстежених насаджень є ослаблення і всихання дерев внаслідок їх природного старіння, внутрішньовидової та міжвидової конкуренції, несприятливих чинників середовища, що супроводжується заселенням і пошкодженням деревини стовбуровими шкідниками, які є переносниками інших патогенних мікроорганізмів.

Додатково зазначаємо, що у Бишівському лісництві квартал 42 виділ 6 площею 0,3 га ділянка, потребує заходів з поліпшення санітарного стану, водночас діаметри дерев, запланованих до видалення, перевищують допустимі норми, встановлені Порядком створення охоронних зон для збереження біорізноманіття у лісах, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України № 499 від 12.05.2023.

Загальна площа обстежена у Макарівському надлісництві філії Столичний лісовий офіс становить **137,4 га**.

Рекомендації:

Для поліпшення лісопатологічного та санітарного стану насаджень Макарівського надлісництва філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України», комісія призначає вибіркову санітарну рубку інтенсивністю (окомірно) 10-60 м³/га у вищезазначених насадженнях на площі **137,1 гектарів**.

ВСР провести у 2025 році згідно пунктів 2, 5, 6, 9, 10, 12, 13, 14, 19, 20, 21, 23, 26 Санітарних правил в лісах України та з урахуванням всіх вимог діючого лісового та екологічного законодавства.

Своєчасне і в повній мірі виконання заходів з поліпшення санітарного стану лісів буде стримувати поширення і розповсюдження стовбурових шкідників та підвищить рівень біологічної стійкості всіх обстежених насаджень та навколишню екологічну ситуацію в цілому.

За станом суміжних насаджень і рештою виділів з візуальними ознаками погіршення лісопатологічної ситуації в деревостанах вести посилений нагляд.

Осередків карантинних, а також хвое- та листогризух шкідників та хвороб дерев не виявлено. Рослин і тварин занесених до Червоної книги України при обстеженні не виявлено.

Підписи комісії:

Начальник відділу діагностики
ДСЛП «Київлісозахист»

Валерій ЧАВЧЕНКО

Провідний інженер-лісопатолог
ДСЛП «Київлісозахист»

Олена СУСЬКА

Інженер ОЗЛ філії «Столичний лісовий офіс»

Максим МІСЮНА

Лісничий Обухівського лісництва

Леонід СТЕБЛЮК

Лісничий Комарівського лісництва

Олексій СУГАНЯКА

Помічник лісничого Небелицького лісництва

Сергій СЕРПУТЬКО

Лісничий Ніжиловицького лісництва

Юрій ЄФРЕМЕНКОВ

Лісничий Семиполківського лісництва

Василь СЕЛЮК